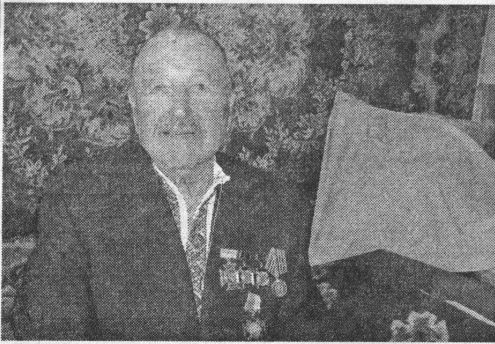

КРИЗЬ ВСЕ ЖИТТЯ – ЛЮБОВ ДО УКРАЇНИ

Прізвище він узав дівчини, яку кохав, ім'я – ідейного вождя Степана Бандери, лише по батькові не змінив, щоб не забути. У селі Кураш Дубровицького району ще й досі мало хто знає, що їхній односельчанин Степан Сидорович Бакунець насправді Олександр Шмалюх. Півстоліття чоловік приховував своє справжнє ім'я не лише від радянської влади чи чужих людей, а й від рідних дітей. Навіть дружина, котра знала правду, завжди називала його тільки Степаном.

Можливо, Степанові вдалося б уникнути й табірних поневірянь і все обійшлося б фронтом (втім, зважаючи на те, як ставилися більшовицькі воєначальники до мобілізованих українців, не солодко було б йому і там), якби не злочасний папірець у кишені, на якому напередодні записав свій сон.

– Він мене і погубив, – розповідає далі Степан Сидорович. – Червоні поважали записку грипсом (тайнописом) і почали катувати, вимагаючи, щоб розповів, що там написано і куди його ніс. Навіть "розстрілювали" для більшого страху, вивівши за хлів, на город: офіцер взяв у солдата гвинтівку і вистрелив над головою...

Голова сільради не видав

Не добившись нічого від хлопця, його повезли в Рівне, де в метушні і рейваху долучили до ешелону рекрутів, який відправили в Казахстан на вишкіл. Що цікаво, опинились у тому ешелоні і "стрибки", які конвоювали Степана з іншими арештантами. Якийсь офіцер відібрав у них зброю, сказавши, що "всі вони тут однакові", й заштовхав у вагон.

Проте серед новобранців виявився зрадник (був колись кухарем у сотні Степана), котрий "настукав" куди слід, і вже в Казахстані із запасного полку Бакунця потягнули в особливий відділ, влаштували слідство, а через рік суд – і десять років таборів...

Присягу приймав легендарний Клим Савур

Що ж примусило чоловіка відректися від власного імені й жити під вигаданим практично все життя? На хуторі поблизу села Тинне Сарненського району, де мешкав Сте-

пан з батьками, власне, тоді ще Олександр, ОУН наприкінці 1942 року влаштувала підпільну школу молодих бійців. Зрозуміло, що і сімнадцятирічний син господаря не міг минути її лав. А в січні наступного року, якраз у День злуки, Олександр уже прийняв присягу і став повстанцем. Сам легендарний Клим Савур на урочистих зборах з нагоди цієї події давав настанови новобранцям і приймав присягу.

Не переказуватимемо бої та поневіряння, які випали Олександрові за два роки в УПА про це треба писати повість. Зупинимось на літі сорок четвертого.

Становище повстанців з кожним днем ставало важчим. Більшовики, котрі прийшли на зміну фашистам, кидали проти українців все нові й нові сили, знімаючи ешелони солдатів, які їхали на німецький фронт. Повстанців у лісах також накопичилось немало, але велика кількість, як не парадоксально, була їм лише на шкоду: не вистачало зброї, набоїв, обмундирування, харчів. Командування дало наказ розосередитися. Сотня, в якій служив Олександр, зупинилася неподалік його рідного хутора. Відпросився у командира провідати батьків та переодягнутися заодно, бо обносився геть і воші заїдали.

До хутора не дійшов, бо потрапив у засідку. Ось тут вперше й прозвучало його вигадане ім'я.

– Бакунцем назався, бо це прізвище в Тинному поширене, – пояснює Степан Сидорович. – Та ще дівчина, в яку був закоханий, мала таке... А ім'я Степан обрав на честь нашого ідейного вождя Бандери.

27 серпня голова РДА Юрій Лосік разом з представниками районної організації Всеукраїнського об'єднання «Свобода» Олександром Задорожним та Олександром Лавором привітали з днем народження ветерана Української Повстанської Армії, стрільця першої чоти першої сотні, політ'язня Степана Сидоровича Бакунця, який мешкає у селі Кураш. 89 років постукало у долю іменинника. Особисто я вперше поспілкувалася із Степаном Сидоровичем і була щиро рада знайомству з цією авторитетною і мудрою людиною, справжнім патріотом своєї землі. Зустріч з іменинником пройшла у теплій і щирій атмосфері, недовготривале спілкування додало всім гарного настрою позитиву і дало можливість ще раз пересвідчитися, що любов до України стала для мого співрозмовника випробуванням, провідною ниткою його долі, духом, який не дав зламатися і допоміг вижити. Його вірною супутницею у житті була дружина, яка дихала з чоловіком, як кажуть, в унісон.

У 1993 році не стало дружини пана Степана – Ганни. Ховали жінку під синьо-жовтим українським прапором, який подружжя пошило ще в 1976 році, та довгі роки ховали

Майже весь строк пробув на Колимських золотокопальнях. Дивом вижив, отримавши роботу на поверхні, бо хто працював у шахті, через два-три тижні отримував силікоз і незабаром помирив. На Колимі Степан Сидорович одружився з такою, як і сам, каторжанкою-землячкою Ганною (була в УПА зв'язковою). Там і дитина в них народилася. А коли Хрущов розвінчав сталінський культ і дозволив засланцям повертатися в рідні краї, повернулись і Бакунці на своє Полісся.

У Тинному на них чекала неприємна несподіванка. "Ти числишся у списку загиблих на фронті, – сказав голова сільради, коли Степан прийшов приписуватися. – Та і як я припишу тебе під іншим прізвищем? За це і тебе, і мене посадять!"

Голова виявився порядною людиною, бо не лише не видав Степана, а й порадив йому виїхати з Тинного кудись подалі, де його ніхто не знає. Так і зрідкали Бакунці. Але далеко не подались, а в сусідньому, Дубровицькому районі, у Ганниної матері знайшли притулок... У тій хатинці й досі мешкає Степан Сидорович, себто Олександр Шмалюх. Тепер самотньо. Діти вирости й розійшлися по світу, чотирнадцять років тому померла його вірна супутниця Ганна. Йому вже давно перевалило за восьмий десяток літ, але дід на вигляд – ще ого-го! Активний член братства вояків УПА, їздить на зустрічі з комбатантами, бере участь у патріотичних заходах. У Кураші він Степан Бакунець, а в Тинному, куди зрідка навідується до родини, всі, хто його знає, звуть Олександром і навіть не здогаду-

його вигадане ім'я.

– Бакунцем назвався, бо це прізвище в Тинному поширене, – пояснює Степан Сидорович. – Та ще дівчина, в яку був закоханий, мала таке... А ім'я Степан обрав на честь нашого ідейного вождя Бандери. Лише по батькові не змінив, щоб не забути, коли запитують знезацька (що й робили потім не раз енкаведисти, але хлопець не видав себе – авт.)

Олександра-Степана привели для з'ясування особи на хутір, прямо в рідну хату. Яких душевних мук довелося зазнати батькам, бачачи сина, може, востаннє, щоб не обмовитися бодай словечком і не викрити вимушеного обману, який врятував йому життя, а їх – від Сибіру?!

Щораз атмосфера, недовготривале спілкування додало всім гарного настрою позитиву і дало можливість ще раз пересвідчитися, що любов до України стала для мого співрозмовника випробуванням, провідною ниткою його долі, духом, який не дав зламатися і допоміг вижити. Його вірною супутницею у житті була дружина, яка дихала з чоловіком, як кажуть, в унісон.

У 1993 році не стало дружини пана Степана – Ганни. Ховали жінку під синьо-жовтим українським прапором, який подружжя пошило ще в 1976 році, та довгі роки ховали у шафі. Дістати національний символ зі схованки наважилися лише тоді, коли Україна здобула незалежність.

Як каже Степан Сидорович, він гордиться нашими земляками, які зараз захищають незалежність України на Сході і щиро просить у Бога якнайшвидшої перемоги, аби кожна мати дочекалася сина живим і здоровим.

Історія його життя вплелася в історію України. Ветеран УПА гордиться тим, що народився і виріс на нашій чудовій землі, що частку свого життя віддав боротьбі за незалежну Україну. Він і зараз, помислами і духом там, поруч з хлопцями, які воюють з «дружньою» сусідньою державою. «Хай Бог береже наших синів і онуків, – каже Степан Сидорович, – як у свій час допоміг вижити і вистояти мені...».

Любов КЛИМЧУК.

літ, але дід на вигляд – ще ого-го! Активний член братства вояків УПА, їздить на зустрічі з комбатантами, бере участь у патріотичних заходах. У Кураші він Степан Бакунець, а в Тинному, куди зрідка навідується до родини, всі, хто його знає, звать Олександром і навіть не здогадуються, що чоловік давно живе під іншим прізвищем...

"Розсекретився" Степан Сидорович, як Україна здобула незалежність. Радився з дітьми, чи переписуватися на справжнє прізвище. Вирішили залишитися Бакунцями. Не захотіли клопотів, та й д прізвища звикли.

Микола ШМИГІН,
Рівненська область.
(Із газети «Високий Замок»).